

УДК 004

Козбур І. – ст. гр. ЕМ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПИСАНКА – УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ВИТВІР МИСТЕЦТВА

Науковий керівник: к.т.н., доцент Гащин Н.Б.

Українські писанки – це шедеври мініатюрного живопису, у яких народ виявив свій мистецький геній, свою здатність до творчого осмислення, художнього узагальнення навколишнього світу. Ще в дохристиянський період у багатьох народів світу, зокрема в слов'ян, був звичай весною обдаровувати одне одного "красними яечками" – крашанками. У народних легендах писанка наділяється величезною силою, здатною оберігати людей, стримувати злі сили природи. Писанка називається так тому, бо вона розписана "письмом" – різними особливими барвами та знаками, орнаментами і символами. Найдавніша українська керамічна писанка, яку знайшли археологи, датується IX ст. після Р. Х.

Писанка — абсолютно унікальний витвір народного генія. Писанку дарували на знак перемир'я, побажання здоров'я, краси, сили, врожаю, застосовували як запобігання від стихійного лиха— грому, пожежі; для лікування різних хвороб, від переляку, наговору; качали по зелені і закопували в землю на ниві, щоб хліб був повний і не вилягав, підкладали під вулик, щоб роїлися бджоли.

За технікою виконання писанки поділяються на "крапанки" - яйця, вкриті кольоровими плямами на тлі іншого кольору; власне писанки - розписані за допомогою воску різними декоративними орнаментами; "мальованки" - розмальовані пензлем; "крашанки" - забарвлені лише одним тоном і "скробанки" - або ж "дряпанки".

Більшість орнаментів на писанці мають давнє походження. Віра в таємничу силу сонця, пошана до нього зображені на яйцях у вигляді кола, восьмираменної зірки, кола з променями. Хрест на писанці є знаком бога землі. Визначальне значення у житті людей має вода, тому багато писанкових орнаментів містять у собі її знак— зигзаг або хвилясту лінію. Знак трикутника на писанках означає зоране поле, він завжди заштрихований. Особливими є писанки із зображенням богині Березині, знаку, що позначає людину з піднятими вгору руками. Поєднання косоного хреста з прямим передає ідею поєднання чоловічого та жіночого начал як рушія життя. Зображення «дерева життя» символізує також розвиток роду — батько, мати, дитина. До неба, за уявленнями наших предків, можна було піднятися по драбині, тому «драбинки» часто містяться на писанках із деревцем. Даруючи писанки з «дубовими листками», рідним та знайомим бажали міцного здоров'я та довголіття Дуже багато подібних знаків є й у вишивці, і в ткацтві, і в розписах на кераміці, у витинанці.

Традиційне мистецтво розпису віртуальної писанки можна виконати за допомогою комп'ютерних графічних програм. Редактори растрової і векторної графіки, такі як Adobe Photoshop, Corel PHOTO-PAINT, Adobe Illustrator і CorelDRAW, Adobe After Effects або Autodesk Combustion дають можливість швидко і якісно намалювати будь-який орнамент на площині писанки, використовуючи при цьому широку гаму кольорів. Серед лідерів трьохмірної графіки основну позицію займає програма 3ds Max. Вміння користуватися цією програмою в поєднанні з фантазією користувача дозволяє повністю промодельовувати еліпсоїдальну поверхню писанки і створити її неповторний дизайн. Використання шаблонів орнаментів, характерних для різних місцевостей України, та стандартних методів їх розпису значно прискорює процес створення та модифікації комп'ютерної віртуальної писанки.